TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. rugsėjo 7 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas — Aplinka — Direktyva 2006/12/EB — Direktyva 91/689/EEB — Direktyva 1999/31/EB — Atliekų valdymas — Teisingumo Teismo sprendimas, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas — Neįvykdymas — SESV 260 straipsnio 2 dalis — Piniginės sankcijos — Periodinė bauda — Vienkartinė suma“

Byloje C-584/14

dėl 2014 m. gruodžio 18 d. pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama M. Patakia, E. Sanfrutos Cano ir D. Loma-Osorio Lerena, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Graikijos Respubliką, atstovaujamą E. Skandalou, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. L. da Cruz Vilaça, teisėjai F. Biltgen, A. Borg Barthet (pranešėjas), E. Levits ir M. Berger,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. vasario 25 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: graikų.

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— pripažinti, kad, nesiimdama priemonių 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdyti, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį,

— priteisti iš Graikijos Respublikos sumokėti Komisijai 72 864 eurų dydžio periodinę baudą už kiekvieną vėlavimo įvykdyti 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) dieną, skaičiuojant nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos iki 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdymo dienos,

— priteisti iš Graikijos Respublikos sumokėti Komisijai 8 096 eurų dydžio vienkartinę sumą už kiekvieną dieną, skaičiuojant nuo 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) paskelbimo dienos iki sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos arba iki 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdymo dienos, jei tai įvyktų anksčiau,

— priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 75/442/EEB

2 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų (OL L 194, 1975, p. 39; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 23), iš dalies pakeistos 1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyva 91/156/EEB (OL L 78, 1991, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 3) (toliau – Direktyva 75/442), pagrindinis tikslas buvo žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga nuo kenksmingo poveikio, kylančio dėl atliekų surinkimo, vežimo, apdorojimo, saugojimo ir išvertimo.

3 Direktyvos 75/442 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės imasi atitinkamų priemonių, skatinančių:

a) pirma, atliekų prevenciją arba atliekų gamybos ir jų kenksmingo poveikio mažinimą <…>,

b) antra:

— atliekų panaudojimą jas regeneruojant, pakartotinai panaudojant ar kitokiu būdu gaunant antrines žaliavas;

— atliekų kaip energijos šaltinio panaudojimą.“

4 Direktyvos 75/442 4 straipsnyje buvo nustatyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonėms ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai, konkrečiai:

— nesukeliant pavojaus vandeniui, orui, dirvožemiui, augalams ir gyvūnams,

— nesukeliant triukšmo ar kvapų,

— nedarant neigiamo poveikio kraštovaizdžiui ar ypatingai svarbioms vietovėms.

Valstybės narės taip pat imasi būtinų priemonių uždrausti atliekų išmetimą, išvertimą ar nekontroliuojamą šalinimą.“

5 Direktyvos 75/442 5 straipsnyje buvo numatyta:

„1. Kai reikia ar pageidautina, valstybės narės drauge su kitomis valstybėmis narėmis imasi atitinkamų priemonių sudaryti integruotą ir tolygų atliekų šalinimo tinklą naudojant geriausią prieinamą gamybos būdą, nereikalaujantį pernelyg didelių išlaidų. Tinklas turi suteikti galimybę Bendrijai kaip visumai pačiai tvarkyti atliekų šalinimą, o valstybėms narėms siekti to tikslo individualiai, atsižvelgiant į geografines sąlygas ir būtinybę tam tikroms atliekų rūšims naudoti specialius įrenginius.

2. Tinklas taip pat turi suteikti galimybę atliekas šalinti bet kuriame iš artimiausių objektų tinkamais būdais ir technologijomis, kad būtų užtikrinta aukšto lygio visuomenės ir aplinkos apsauga.“

6 Direktyvos 75/442 7 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta:

„Siekdama įgyvendinti 3, 4 ir 5 straipsniuose numatytus tikslus, 6 straipsnyje nurodyta atsakinga institucija arba institucijos privalo kuo skubiau sudaryti vieną ar daugiau atliekų valdymo planų. Tuose planuose turi būti nurodyta:

— atliekų, kurias reikia panaudoti arba pašalinti, rūšis, kiekis ir kilmė,

— bendrieji techniniai reikalavimai,

— bet kurios specialios priemonės, skirtos konkrečioms atliekų rūšims,

— tinkamos šalinimo vietos ar objektai.“

7 Direktyvos 75/442 8 straipsnis buvo suformuluotas taip:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad bet kuris atliekų turėtojas:

— pasirūpintų, kad atliekas sutvarkytų privatus ar valstybinis atliekų surinkėjas arba įmonė, vykdanti II priedo A arba B dalyse nurodytas operacijas, arba

— panaudotų ar pašalintų atliekas pats pagal šios direktyvos nuostatas.“

8 Direktyvos 75/442 panaikinimas 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/12/EB dėl atliekų (OL L 114, 2006, p. 9), įsigaliojusia 2006 m. gegužės 17 d., neturi įtakos šiam ieškiniui dėl įsipareigojimų neįvykdymo. Pastarojoje direktyvoje, kuria, siekiant aiškumo ir racionalumo, kodifikuota Direktyva 75/442, perimtos šio sprendimo 3–7 punktuose nurodytos nuostatos. Be to, Direktyvos 2006/12 20 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad Direktyva 75/442 „panaikinama nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų, susijusių su direktyvų perkėlimo į vidaus teisę terminais, numatytais III priedo B dalyje“.

Direktyva 91/689/EEB

9 Remiantis 1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingų atliekų (OL L 377, 1991, p. 20; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 78) 1 straipsniu, jos tikslas buvo suderinti valstybių narių teisės normas, kontroliuojančias pavojingų atliekų valdymą.

10 Šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje buvo nurodyta:

„Remiantis <...> direktyva [91/689], pavojingoms atliekoms turi būti taikoma [1975 m. liepos 15 d. Tarybos] direktyva 75/442/EEB [dėl atliekų (OL L 194, 1975, p. 39; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 23)].“

11 Šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta:

„Kaip numatyta Direktyvos 75/442/EEB 7 straipsnyje, atsakingos institucijos sudaro atskirus arba kartu su bendrais atliekų valdymo planais pavojingų atliekų valdymo planus ir juos paskelbia.“

12 Direktyva 91/689 buvo panaikinta 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančia kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008, p. 3). Direktyvos 91/689 6 straipsnio 1 dalis iš esmės pakartota Direktyvos 2008/98 28 straipsnyje.

Direktyva 1999/31/EB

13 Remiantis 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvos 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų (OL L 182, 1999, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 228) 1 straipsnio 1 dalimi, šios direktyvos tikslas – numatyti priemones, tvarką ir gaires, kurios padėtų užkirsti kelią arba kuo labiau sumažintų neigiamą poveikį aplinkai, kylantį šalinant atliekas į sąvartyną ir vėliau per visą sąvartyno veikimo laiką.

14 Šios direktyvos 2 straipsnio g punkte nurodyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

g) sąvartynas – atliekų šalinimo vieta, kur atliekos dedamos ant žemės ar užkasamos į žemę (t. y. po žeme), įskaitant:

<...>

— nuolatinę vietą (t. y. eksploatuojama ilgiau nei vienerius metus), kuri yra naudojama atliekoms laikinai talpinti,

<...>“

15 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės taiko <...> direktyvą [1999/31] visiems sąvartynams, kuriems tinka 2 straipsnio g punkte pateiktas apibrėžimas.“

16 Direktyvos 1999/31 6 straipsnis suformuluotas taip:

„Valstybės narės imasi priemonių, kad:

a) sąvartynuose būtų šalinamos tik apdorotos atliekos. Šios nuostatos galima netaikyti inertinėms atliekoms, kurių apdoroti techniškai neįmanoma, ir visoms kitoms atliekoms, kurių apdorojimas nemažina jų kiekio arba pavojaus žmonių sveikatai ar aplinkai ir nepadeda siekti šios direktyvos 1 straipsnyje numatytų tikslų;

b) pavojingų atliekų sąvartynuose būtų šalinamos tik pavojingos atliekos, kurios atitinka II priede išdėstytus kriterijus;

c) nepavojingų atliekų sąvartynuose būtų galima šalinti:
   i) komunalines atliekas;
   ii) bet kokios kitos kilmės nepavojingas atliekas, atitinkančias II priede nustatytus atliekų priėmimo į nepavojingų atliekų sąvartynus kriterijus;
   iii) stabilias, chemiškai nereaguojančias pavojingas atliekas (pavyzdžiui, sukietėjusias ar sustiklėjusias), kuriose susidaro tiek pat salvos kaip ir ii papunktyje minėtose nepavojingose atliekose ir kurios atitinka pagal II priedą nustatytus priėmimo kriterijus. Šios pavojingos atliekos negali būti šalinamos biologiškai skaidomoms nepavojingoms atliekoms skirtose sąvartyno vietose;

d) inertinių atliekų sąvartynuose būtų šalinamos tik inertinės atliekos.“

17 Pagal šios direktyvos 7 straipsnį:

„Valstybės narės imasi priemonių, kad paraiškoje sąvartyno leidimui gauti būtų pateikta bent ši informacija:

a) pareiškėjo ir operatoriaus tapatybė, jei tai skirtingi asmenys;

b) sąvartyne šalinamų atliekų rūšys ir bendras numatomas kiekis;

c) numatomi atliekų šalinimo vietos pajėgumai;

d) atliekų šalinimo vietos apibūdinimas, jos hidrogeologinės ir geologinės ypatybės;

e) numatomi taršos prevencijos ir mažinimo būdai;

f) numatomas eksploatavimo, monitoringo ir kontrolės planas;

g) numatomas sąvartyno uždarymo planas ir vėlesnės priežiūros tvarka;

h) kai pagal 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvą 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo [(OL L 175, 1985, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 248)] yra reikalaujama įvertinti poveikį, sąvartyno rengėjo teikiama informacija pagal tos direktyvos 5 straipsnį;

i) pareiškėjo finansinė ar kita lygiavertė garantija, kaip reikalaujama šios direktyvos 8 straipsnio a punkto iv papunktyje.

Jei paraiška leidimui gauti patenkinama, ši informacija, jos pareikalavus statistikos tikslais, turi būti suteikiama kompetentingai nacionalinei ar Bendrijos statistikos institucijai.“

18 Šios direktyvos 8 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės imasi priemonių, kad:

a) kompetentinga institucija neišduotų leidimo sąvartynui neįsitikinusi, kad:
   i) nepažeidžiant 3 straipsnio 4 ir 5 dalių, sąvartyno projektas atitinka visus atitinkamus šios direktyvos ir jos priedų reikalavimus;
   ii) sąvartynui vadovaus kompetentingas fizinis asmuo; sąvartyno operatoriai ir personalas bus apmokomi ir turės galimybę kelti profesinę ir techninę kvalifikaciją;
   iii) sąvartyną eksploatuojant bus imamasi būtinų priemonių nelaimingiems atsitikimams išvengti ir jų padariniams apriboti;
   iv) prieš pradėdamas atliekų šalinimo veiklą ir laikydamasis valstybių narių patvirtintų pakeitimų, pareiškėjas pateikia arba pateiks pakankamą finansinę ar kurią nors kitą lygiavertę garantiją, kad užtikrintų, jog bus įvykdyti pagal šios direktyvos nuostatas išduoto leidimo įpareigojimai (įskaitant sąvartyno vėlesnės priežiūros nuostatas) ir kad bus laikomasi 13 straipsnyje nustatytos uždarymo tvarkos. Toks užstatas [tokia garantija] arba jo [jos] ekvivalentas laikomas tol, kol vykdomas sąvartyno eksploatavimas ir priežiūra po uždarymo pagal 13 straipsnio d punktą. Valstybės narės savo nuožiūra gali paskelbti, kad šis punktas netaikomas inertinių atliekų sąvartynams;

b) sąvartyno projektas atitiktų Direktyvos 75/442/EEB 7 straipsnyje minimą atitinkamą atliekų tvarkymo planą ar planus;

c) prieš pradedant atliekų šalinimą kompetentinga institucija patikrintų sąvartyno vietą ir įsitikintų, jog ji atitinka leidime nurodytas sąlygas. Toks patikrinimas jokiu būdu nemažina operatoriaus atsakomybės pagal leidime nurodytas sąlygas.“

19 Direktyvos 1999/31 9 straipsnyje nurodyta:

„Sukonkretinant ir papildant Direktyvos 75/442/EEB 9 straipsnyje [ir Direktyvos 96/61/EEB 9 straipsnyje] išdėstytas nuostatas, sąvartyno leidime pateikiama bent jau ši informacija:

a) sąvartyno klasė;

b) leidžiamų šalinti sąvartyne atliekų rūšių sąrašas ir jų bendras kiekis;

c) sąvartyno paruošimui, eksploatacijai, priežiūrai ir kontrolės tvarkai bei nenumatytų atvejų planams (III priedo 4.B punktas) keliami reikalavimai, taip pat sąvartyno uždarymui ir vėlesnei priežiūrai keliami laikini reikalavimai;

d) pareiškėjo įpareigojimas bent kartą per metus kompetentingai institucijai pateikti ataskaitą apie pašalintų atliekų rūšis ir kiekius bei priežiūros programos rezultatus, kaip reikalaujama 12 ir 13 straipsniuose bei III priede.“

20 Direktyvos 1999/31 13 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės imasi priemonių, kad, jei reikia, pagal išduotą leidimą:

a) sąvartyno ar jo dalies uždarymo procedūra būtų pradėta:
   i) kai susidaro leidime nurodytos sąlygos; arba
   ii) kompetentingai institucijai leidžiant ir sąvartyno operatoriui prašant; arba
   iii) kompetentingos institucijos motyvuotu sprendimu;

b) sąvartynas ar jo dalis būtų laikomas galutinai uždarytu tik po to, kai kompetentinga institucija atliks vietoje baigiamąjį patikrinimą, įvertins visas operatoriaus pateiktas ataskaitas ir jam praneš apie savo leidimą sąvartyną uždaryti. Visa tai jokiu būdu nemažina operatoriaus atsakomybės laikytis leidime nurodytų sąlygų;

c) kai sąvartynas yra tikrai uždarytas, operatorius ir toliau liktų atsakingas už jo eksploataciją, stebėjimą ir kontrolę vėlesnės priežiūros etapu tol, kol to reikalauja kompetentinga institucija, atsižvelgdama į tai, kiek laiko sąvartynas gali kelti pavojų.

Operatorius kompetentingai institucijai praneša apie ryškesnę neigiamą įtaką aplinkai, pastebėtą kontrolės metu, ir vykdo kompetentingos institucijos sprendimus, kada ir kokio pobūdžio priemonių reikia imtis šiai neigiamai įtakai pašalinti;

d) tol, kol kompetentinga institucija mano, kad sąvartynas aplinkai gali kelti pavojų, ir nepažeidžiant jokių Bendrijos ar nacionalinių teisės aktų dėl atliekų turėtojo turtinės atsakomybės, sąvartyno operatorius būtų atsakingas, kaip nurodyta III priede, už sąvartyno stebėjimą, sąvartyno dujų tyrimą, ištekančią iš sąvartyno salvą ir jo apylinkėse esančių požeminių vandenų režimą.“

21 Direktyvos 1999/31 14 straipsnyje nurodyta:

„Valstybės narės imasi priemonių, kad sąvartynams, kuriems šios direktyvos perkėlimo į nacionalinius teisės aktus metu jau yra išduoti leidimai arba kurie jau yra eksploatuojami, būtų draudžiama tęsti veiklą, jei neatlikti žemiau nurodyti darbai, kuriuos reikia atlikti kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per aštuonerius metus po 18 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos:

a) per vienerius metus nuo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos sąvartyno operatorius parengia ir pateikia kompetentingai institucijai tvirtinti sąvartyno sutvarkymo planą, kuriame įrašo 8 straipsnyje nurodytą informaciją ir visas koreguojamąsias priemones, operatoriaus nuomone, reikalingas, kad būtų laikomasi šios direktyvos reikalavimų, išskyrus I priedo 1 punkto reikalavimus;

b) gavusios sąvartyno sutvarkymo planą, kompetentingos institucijos priima galutinį sprendimą, ar minėto sutvarkymo plano ir šios direktyvos pagrindu sąvartynas gali tęsti veiklą. Valstybės narės imasi būtinų priemonių kuo greičiau pagal 7 straipsnio g punktą ir 13 straipsnį uždaryti sąvartynus, kuriems pagal 8 straipsnį nebuvo duotas leidimas tęsti veiklą;

c) remdamasi patvirtintu sąvartyno sutvarkymo planu, kompetentinga institucija leidžia vykdyti būtinus darbus ir nustato pereinamąjį laikotarpį planui įvykdyti. Per aštuonerius metus nuo 18 straipsnio 1 dalyje nustatytos datos visi esami sąvartynai turi pasiekti tokį lygį, kad atitiktų šios direktyvos reikalavimus, išskyrus I priedo 1 punkto reikalavimus;

d) i) per vienerius metus nuo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos pavojingų atliekų sąvartynams pradedama taikyti 4, 5, ir 11 straipsniai bei II priedas;
ii) per trejus metus nuo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos pavojingų atliekų sąvartynams pradedamas taikyti 6 straipsnis.“

2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543)

22 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) Teisingumo Teismas patenkino Komisijos pagal EB 226 straipsnį (dabar – SESV 258 straipsnis) pareikštą ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo ir pripažino, kad:

— „neparengdama ir nepatvirtindama pavojingų atliekų valdymo plano, atitinkančio taikomus Bendrijos teisės aktus, ir nesudarydama integruoto ir tolygaus pavojingų atliekų šalinimo tinklo, kuris suteiktų galimybę šalinti šias atliekas taikant būdus, tinkamiausius aukšto lygio visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugai užtikrinti,

— nesiimdama priemonių, būtinų, kiek tai susiję su pavojingų atliekų tvarkymu, Direktyvos 2006/12 4 ir 8 straipsnių ir Direktyvos 1999/31 3 straipsnio 1 dalies, 6–9, 13 ir 14 straipsnių laikymuisi užtikrinti,

Graikijos Respublika neįvykdė, pirma, įsipareigojimų pagal kartu taikomas Direktyvos 91/689 1 straipsnio 2 dalį ir Direktyvos 2006/12 5 straipsnio 1 ir 2 dalis bei 7 straipsnio 1 dalį, antra, pagal kartu taikomus Direktyvos 91/689 1 straipsnio 2 dalį ir Direktyvos 2006/12 4 ir 8 straipsnius ir, trečia, pagal Direktyvos 1999/31 3 straipsnio 1 dalį, 6–9, 13 ir 14 straipsnius.“

Ikiteisminė procedūra pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį

23 Tikrindamos, kaip įvykdytas 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543), Komisijos tarnybos 2009 m. spalio 5 d. paprašė Graikijos valdžios institucijų pateikti informacijos apie priemones, kurių imtasi jam įvykdyti. 2011 m. birželio 22 d. Komisija paragino šias institucijas kas šešis mėnesius pranešti jai apie šio sprendimo įgyvendinimo eigą ir pridėti išsamų ir atnaujintą tvarkaraštį.

24 Graikijos valdžios institucijos atsakė Komisijai 2009 m. lapkričio 24 d., 2010 m. kovo 2 d., 2011 m. gegužės 16 d. ir gruodžio 22 d. ir 2012 m. liepos 3 d. laiškais.

25 Išnagrinėjusi Graikijos valdžios institucijų pateiktą informaciją, Komisija manė, kad Graikijos Respublika nesiėmė visų būtinų priemonių 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdyti, ir 2013 m. sausio 25 d. oficialiame pranešime paragino šią valstybę narę per du mėnesius pateikti savo pastabas šiuo klausimu.

26 Graikijos Respublika į šį oficialų pranešimą atsakė 2013 m. kovo 22 d. ir rugpjūčio 19 d. laiškais.

27 Manydama, kad Graikijos Respublika per nustatytą terminą nesiėmė visų priemonių 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdyti, Komisija pareiškė šį ieškinį.

Dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Šalių argumentai

28 Grįsdama savo ieškinį, Komisija nurodo tris kaltinimus.

29 Dėl pirmojo kaltinimo, susijusio su pavojingų atliekų valdymo plano parengimu ir patvirtinimu pagal Direktyvos 91/689 1 straipsnio 2 dalį ir 6 straipsnio 1 dalį, siejamas su Direktyvos 2006/12 7 straipsnio 1 dalimi, Komisija pažymi, kad, nepaisant to, jog kai kurie 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įtvirtinti kriterijai perkelti į Graikijos teisės

aktus, visų pirma į Aplinkraštį 18/2011, o pagal žemėlapius galima aiškiai nustatyti pavojingų atliekų tvarkymo vietas, planas dėl įvairių priežasčių dar nepatvirtintas ir Graikijos valdžios institucijos iki šiol dar nepasistūmėjo šiuo klausimu.

30 Komisija taip pat primena, kad paprasta administracinė praktika, kuri administracijos nuožiūra gali būti keičiama ir kuri nėra tinkamai skelbiama, neturėtų būti laikoma tinkamu įsipareigojimų perkelti direktyvą įvykdymu (2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Komisija / Graikija*, C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543, 51 punktas ir jame nurodyta teismo praktika). Todėl aplinkraštis negali pakeisti ministro dekreto.

31 Dėl antrojo kaltinimo, susijusio su integruoto ir tolygaus pavojingų atliekų šalinimo tinklo, kuris suteiktų galimybę šalinti šias atliekas taikant būdus, tinkamiausius aukšto lygio visuomenės sveikatos ir aplinkos apsaugai užtikrinti, kaip numatyta Direktyvos 91/689 1 straipsnio 2 dalyje, siejamoje su Direktyvos 2006/12 5 straipsniu, nebuvimu, Komisija tvirtina, kad nors yra kelios pavojingų atliekų tvarkymo įmonės ir priimti keli sprendimai išduoti leidimus kitoms, tinklas negali būti laikomas „tolygiu ir integruotu“, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas.

32 Pirma, ji pažymi, kad Graikijos valdžios institucijos pripažįsta, jog 33 % pavojingų atliekų valdomos netinkamai.

33 Antra, ji konstatuoja, kad nacionalinis pavojingų atliekų valdymo planas nebuvo patvirtintas tarpžinybiniu dekretu, taigi jai dar nepranešta apie vidutinės trukmės laikotarpio priemones.

34 Komisija taip pat pažymi, kad dėl sudėtingos ekonominės aplinkos atliekų gamintojai ir kiti investuotojai neturi galimybės investuoti į pavojingų atliekų tvarkymo vietų steigimą, todėl nesilaiko jiems tenkančios pareigos sukurti tokias vietas. Šiuo klausimu Komisija pažymi, kad Graikijos valdžios institucijos teigia, jog kitas sprendimas yra paskirti konkretų viešąjį subjektą, kuriam gali būti pavesta įrengti pavojingų atliekų sąvartynus.

35 Galiausiai dėl trečiojo kaltinimo, susijusio su priemonėmis, būtinomis užtikrinti, kad pavojingų atliekų valdymo srityje būtų laikomasi Direktyvos 2006/12 4 ir 8 straipsniuose ir Direktyvos 1999/31 3 straipsnio 1 dalyje, 6–9, 13 ir 14 straipsniuose nustatytų reikalavimų, Komisija tvirtina, kad Graikijos Respublika dar nesudarė integruoto ir tolygaus pavojingų atliekų šalinimo tinklo, todėl negali tinkamai valdyti šios rūšies atliekų.

36 Anot Komisijos, tai rodo ne tik aplinkybė, kad didelė dalis atliekų, t. y. 33 %, vis dar nėra tvarkomos, bet ir egzistuojančios „istorinės atliekos“.

37 Komisija taip pat pabrėžia, kad Graikijos Respublika galėtų padėti sumažinti „istorinių atliekų“ buvimo ar naujų atliekų atsiradimo problemą, jei pereinamuoju laikotarpiu išvežtų pavojingas atliekas į kitose valstybėse narėse esančius įrenginius. Vis dėlto 2011 m. iš viso pagaminta 184 863,50 tonos pavojingų atliekų, „istorinių atliekų“ kiekis yra maždaug 323 452,40 tonos, o eksportuojama tik 5 147,40 tonos atliekų.

38 Graikijos Respublika tvirtina, kad 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) iš esmės buvo įvykdytas.

39 Šiuo klausimu pažymėtina, kad patikslintas nacionalinis atliekų valdymo planas paskelbtas Veiksmingos pertvarkos, aplinkos ir energetikos ministerijos (*Ypapen*) interneto svetainėje. Šiame plane apibrėžta atliekų valdymo politika, strategija ir tikslai nacionaliniu lygiu ir nurodytos tinkamos priemonės ir būtini veiksmai, kad būtų laikomasi Direktyvos 2008/98 nuostatų. Rengiant šį planą atnaujintas nacionalinis pavojingų atliekų valdymo planas.

40 Graikijos Respublika primena, kad, siekiant įvertinti nacionalinio atliekų valdymo plano poveikį aplinkai, šiuo metu rengiamas strateginis aplinkos vertinimas. Kai šis aplinkos vertinimas bus baigtas, patikslintas nacionalinis atliekų valdymo planas ir atnaujintas nacionalinis pavojingų atliekų valdymo planas bus patvirtinti ir iškart išsiųsti Komisijai.

41 Dėl 33 % visų pagamintų atliekų, t. y. kiekio, kuriam netaikomas integruotas ir tinkamas valdymas, Graikijos Respublika pažymi, kad pagal atnaujintą nacionalinį pavojingų atliekų valdymo planą šios dalies „valdymas neregistruotas, prie jos priskiriama likusi metinio pagaminto atliekų kiekio dalis, apskaičiuota galutiniame tvarkymo etape; dėl šios dalies nėra pakankamai duomenų“. Iš valdymo duomenų matyti, kad 30 % pavojingų pramonės atliekų buvo laikomos gamybos įrenginiuose ir laukė kitokio apdorojimo, o panašus atliekų kiekis, t. y. apie 37 %, buvo perdirbama.

42 Kiek tai susiję su pavojingų atliekų valdymo infrastruktūra, Graikijos Respublika tvirtina, kad šiuo metu veikia trys sistemos, skirtos transporto priemonių baterijų ir akumuliatorių atliekoms ir pramonės atliekoms, alyvos atliekoms skirta sistema ir eksploatuoti netinkamoms transporto priemonėms skirta sistema. Ji nurodo, kad jos teritorijoje visos surinktos alyvos atliekos gabenamos į regeneravimo įrenginius, kurių 2013 m. buvo devyni, ir kad alyvos atliekos importuojamos siekiant išnaudoti šiuos įrenginius. Be to, tais pačiais metais atsirado septyni baterijų ir akumuliatorių, kurių sudėtyje yra švino ir rūgšties, perdirbimo įrenginiai; šių įrenginių visiškai pakanka šalies poreikiams patenkinti ir prireikus atliekos taip pat importuojamos. Eksploatuoti netinkamų transporto priemonių nukenksminimo ar išmontavimo įrenginių 2013 m. buvo 120. Be to, Graikijoje veikia penkios pavojingų atliekų sterilizavimo įmonės ir viena tokių atliekų deginimo įmonė.

43 Dėl naujausių duomenų apie išduotus aplinkosaugos leidimus, susijusius su pavojingų atliekų tvarkymo įrenginiais, Graikijos Respublika nurodo, kad šiuo metu nagrinėjami pavojingų asbesto atliekų sąvartyno įrengimo ir finansavimo projekto dokumentai, pavojingų atliekų deginimo įmonės Tripolio (Graikija) pramonės zonoje dokumentai, tikslinamieji dokumentai dėl švino šlakų neutralizavimo įmonės ir dokumentai dėl atliekų (dumblo atliekų iš fizikinio ir cheminio nuotekų apdorojimo įmonių, t. y. dalies „istorinių atliekų“, kurių 2010 m. buvo apie 130 000 tonų) sąvartyno įrengimo ir veikimo bendrovės *Anonymi Elliniki Etaireia Halyva* (AEEX), veikiančios Jonijoje (Graikija), pramonės įmonei priklausančiame sklype (kaip papildomas projektas kartu su pramonės įmone).

44 Kiek tai susiję su pavojingų atliekų sąvartynais ir (arba) pavojingų atliekų sąvartynais, kuriuose yra pavojingų atliekų išankstinio apdorojimo įrenginių, pažymėtina, kad *Ypapen* ir Krašto apsaugos ministerija pasirašė bendradarbiavimo protokolą įvairioms priemonėms įgyvendinti.

45 Dėl „istorinių atliekų“ valdymo Graikijos Respublika nurodo, kad šiuo metu įgyvendinamas projektas, apimantis užterštų vietų inventorizaciją ir jų kvalifikavimą, poveikio vietoms, kur patenka atliekos, vertinimą, šių vietų keliamos rizikos nustatymo, registravimo ir vertinimo gaires ir užterštų vietų duomenų bazės sukūrimą. Ji pabrėžia, kad pavojingų „istorinių atliekų“ išvertimo vietos taip pat yra tiriamos.

46 Ji teigia, kad patikslintame nacionaliniame atliekų valdymo plane numatyti veiksmai ir naujas nacionalinis pavojingų atliekų valdymo planas apima kelių rūšių priemones, tarp kurių yra organizavimo ir administracinės priemonės, valdymo infrastruktūros plėtros, surinkimo tinklų patobulinimo ar išplėtimo ir vystymo, atliekų perkrovimo ir vežimo projektai, finansinės ir informavimo priemonės, taip pat priemonės, skirtos dėmesiui atkreipti, ir švietiamosios priemonės; visų šių priemonių įgyvendinimas leis visiškai atitikti direktyvose 2008/98 ir 1999/31 nustatytus reikalavimus.

Teisingumo Teismo vertinimas

47 Visų pirma primintina, kad ESV sutartyje panaikintas procedūros dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį etapas, susijęs su pagrįstos nuomonės priėmimu, todėl referencinė data, kuria reikia remtis vertinant įsipareigojimų neįvykdymą, yra pagal šią nuostatą pateiktame oficialiame pranešime nustatyto termino pabaiga (2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-196/13, EU:C:2014:2407, 45 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

48 Šioje byloje Komisija išsiuntė oficialų pranešimą 2013 m. sausio 25 d., o referencinė data, kuria reikia remtis vertinant įsipareigojimų neįvykdymą, yra šiame oficialiame pranešime nustatyto termino pabaiga, t. y. 2013 m. kovo 25 d.

49 Neginčijama, kad tą dieną Graikijos Respublika dar nebuvo įvykdžiusi 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543).

50 Dėl pirmojo Komisijos kaltinimo Direktyvos 91/689 1 straipsnio 2 dalies ir 6 straipsnio 1 dalies, siejamų su Direktyvos 2006/12 7 straipsnio 1 dalimi, pažeidimu pasakytina, kad Graikijos Respublika per posėdį pripažino, jog pavojingų atliekų valdymo planas buvo parengtas, bet vis dar nepatvirtintas. Neginčijama, kad referencinę dieną, kuria reikia remtis vertinant įsipareigojimų neįvykdymą, t. y. 2013 m. kovo 25 d., Graikijos Respublika nebuvo patvirtinusi pavojingų atliekų valdymo plano, kaip nurodyta Direktyvos 91/689 1 straipsnio 2 dalyje ir 6 straipsnio 1 dalyje, siejamose su Direktyvos 2006/12 7 straipsnio 1 dalimi. Taigi pirmasis kaltinimas yra pagrįstas.

51 Dėl antrojo kaltinimo, kad pažeistas Direktyvos 2006/12 5 straipsnis, pagal kurį integruotas ir tolygus atliekų šalinimo tinklas, kurį valstybės narės sudaro bendradarbiaudamos su kitomis valstybėmis narėmis, „turi suteikti galimybę [Sąjungai] kaip visumai pačiai tvarkyti atliekų šalinimą, o valstybėms narėms siekti to tikslo individualiai“, Graikijos Respublika pripažįsta, kad pavojingų atliekų valdymo infrastruktūros šalies teritorijoje projektai dar svarstomi. Tokiomis aplinkybėmis antrasis kaltinimas taip pat pagrįstas.

52 Trečia, dėl kaltinimo, susijusio su priemonėmis, būtinomis užtikrinti, kad pavojingų atliekų valdymo srityje būtų laikomasi Direktyvos 2006/12 4 ir 8 straipsniuose ir Direktyvos 1999/31 3 straipsnio 1 dalyje, 6–9, 13 ir 14 straipsniuose nustatytų reikalavimų, Graikijos Respublika tik primena priemones, šiuo metu įgyvendinamas siekiant laikytis minėtų nuostatų. Vis dėlto neginčijama, kad pasibaigus oficialiame pranešime nurodytam terminui Graikijos Respublika netvarkė pavojingų atliekų ir „istorinių atliekų“ pagal direktyvų 1999/31 ir 2006/12 nuostatas. Taigi trečiasis kaltinimas yra pagrįstas.

53 Dėl Graikijos Respublikos argumento, siejamo su sunkumais, su kuriais ji susidūrė siekdama įvykdyti įsipareigojimus, pažymėtina, kad valstybė narė negali remtis savo vidaus teisės sistemos nuostatomis, praktika ar situacija, kad pateisintų iš Sąjungos teisės normų kylančių įsipareigojimų neįvykdymą, todėl šis argumentas neįtikinamas (2015 m. spalio 15 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-167/14, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:684, 35 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

54 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad, nesiimdama visų būtinų priemonių 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdyti, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.

Dėl piniginių sankcijų

55 Komisija prašo kartu skirti periodinę baudą ir vienkartinę sumą motyvuodama tuo, kad skirti vien periodinės baudos pagal SESV 260 straipsnį nepakaktų tam, kad valstybė narė būtų priversta nedelsiant vykdyti įsipareigojimus, kurių neįvykdymas konstatuotas pagal SESV 258 straipsnį.

56 Kiek tai susiję su periodinės baudos ir vienkartinės sumos dydžiu, Komisija remiasi savo 2005 m. gruodžio 13 d. Komunikatu „[SESV 260] straipsnio įgyvendinimas“ (SEC(2005) 1658), kuris atnaujintas 2014 m. rugsėjo 17 d. Komisijos komunikatu C(2014) 6767 *final* „Duomenų, naudojamų apskaičiuojant vienkartines sumas ir baudas, kurias Komisija siūlo taikyti Teisingumo Teismui vykdant pažeidimo tyrimo procedūrą, atnaujinimas“ (toliau – 2005 m. gruodžio 13 d. Komisijos komunikatas).

Dėl periodinės baudos

Šalių argumentai

57 Pagal 2005 m. gruodžio 13 d. Komisijos komunikato 6 punktą nustatant periodinės baudos dydį remiamasi trimis kriterijais, t. y. pažeidimo sunkumu, jo trukme ir būtinybe užtikrinti atgrasomąjį pačios sankcijos poveikį.

58 Komisija nurodo, kad jos siūlomos periodinės baudos dydis per dieną apskaičiuojamas taip: standartinė fiksuoto dydžio suma dauginama iš sunkumo ir trukmės koeficientų, o gautas rezultatas dauginamas iš fiksuoto dydžio, nustatyto kiekvienai šaliai atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės mokumą ir jos balsų Europos Sąjungos Taryboje skaičių.

59 Kiek tai susiję su konstatuoto pažeidimo sunkumu, Komisija tvirtina, kad, atsižvelgiant į pažeistų Sąjungos teisės normų svarbą, šio pažeidimo padarinius viešiems ir privatiems interesams, be kita ko, didelę aplinkos taršos riziką, neigiamą poveikį sveikatai ir tinkamam šalies ekonominiam funkcionavimui, taip pat į lengvinančią aplinkybę – tai, kad sukurti specialūs tinkamų vietų atrankos kriterijai ir kad pavojingos atliekos kasmet inventorizuojamos, ir į sunkinančią aplinkybę – menką iki šiol padarytą progresą ir atliekų pavojingumą, į pažeistų nuostatų aiškumą ir galiausiai į tai, kad Graikijos Respublikos daromi Sąjungos teisės aktų atliekų srityje pažeidimai kartojasi, sunkumo koeficientas 10 yra tinkamas.

60 Dėl pažeidimo trukmės Komisija tvirtina, kad sprendimas pradėti procedūrą priimtas 2014 m. rugsėjo 25 d., t. y. praėjus 60 mėnesių po 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) paskelbimo, o tai pateisina maksimalaus trukmės koeficiento 3 taikymą.

61 Dėl koeficiento, susijusio su atitinkamos valstybės mokumu, vadinamo n veiksniu, ši institucija primena, kad 2005 m. gruodžio 13 d. Komisijos komunikate Graikijos Respublikai nustatytas dydis yra 3,68.

62 Komisija pažymi, kad pagal šio sprendimo 58 punkte nurodytą formulę periodinė bauda už pažeidimo dieną apskaičiuojama fiksuotą bazinę 660 EUR sumą padauginus iš sunkumo koeficiento, trukmės koeficiento ir n veiksnio. Taigi nagrinėjamu atveju ji siūlo skirti 72 864 eurų (660 x 10 x 3 x 3,68) dydžio periodinę baudą už pažeidimo dieną.

63 Vis dėlto ši institucija siūlo skirti mažėjančią periodinę baudą, perskaičiuojamą kas šešis mėnesius, kad būtų atsižvelgta į progresą vykdant 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543). Taigi, kad būtų užtikrintas periodinės baudos mažėjimas, ji siūlo vykdymo kontrolę atlikti remiantis trimis pateiktais kaltinimais, t. y. valdymo plano patvirtinimo, tinkamos infrastruktūros sukūrimo ir istorinių atliekų, laikinai laikomų tam neskirtose vietose, tinkamo valdymo aspektais. Taigi periodinės baudos už pažeidimo dieną dydis padalijamas į tris dalis, atitinkančias tris Komisijos kaltinimus: pirmoji dalis sudaro 30 % viso periodinės baudos dydžio, t. y. 21 859,20 euro, o antroji ir trečioji – po 35 % periodinės baudos dydžio, t. y. po 25 502,40 euro.

64 Taikant šį skaičiavimo metodą, periodinė bauda už pažeidimo dieną sumažės 21 859,20 euro, kai bus patvirtintas naujas nacionalinis valdymo planas, su sąlyga, kad šis planas atitiks 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543). Kiek tai susiję su tinkamo pavojingų atliekų valdymo tinklo sukūrimu, Komisija siūlo paskirstyti 25 502,40 euro sumą visam pavojingų atliekų kiekiui, kuris turės būti tvarkomas būsimuose įrenginiuose, ir kaskart, kai pradedamas eksploatuoti naujas pavojingų atliekų tvarkymo įrenginys, atimti iš periodinės baudos už pažeidimo dieną sumą, atitinkančią atliekų kiekį, kuris galės būti sutvarkytas tame naujame įrenginyje. Kiek tai susiję su „istorinėmis atliekomis“, Komisija siūlo paskirstyti 25 502,40 euro sumą atsižvelgiant į naujame projekte nurodytą šių atliekų kiekį.

65 Graikijos Respublika tvirtina, kad periodinės baudos ir vienkartinės sumos skyrimo šioje byloje negalima pagrįsti nei pažeidimo sunkumu, nei jo trukme, nei jos bendradarbiavimu ir kruopštumu vykstant procedūrai, nei vykdant 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) padarytu progresu. Papildomai Graikijos Respublika ginčija siūlomų sumų skaičiavimo metodą.

66 Ši valstybė narė teigia, kad Komisijos reikalaujama 72 864 eurų dydžio periodinė bauda yra pernelyg didelė ir neproporcinga pažeidimo sunkumui; pažeidimo padariniai aplinkai ir žmonių sveikatai nebuvo konkrečiai įvertinti ir yra hipotetiniai.

67 Dėl pažeidimo sunkumo ir trukmės pasakytina, kad taikant Komisijos siūlomą koeficientą 10 nebūtų atsižvelgta į praktinius sunkumus įvykdyti 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) ir į tai, kad šis sprendimas iš dalies jau įvykdytas.

68 Be to, atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes, nurodyta periodinė bauda būtų neproporcinga pažeidimo trukmei ir dėl ekonominės krizės sumažėjusiam Graikijos Respublikos mokumui. Graikijos Respublika taip pat ginčija Komisijos teiginius, kad praeityje ji kelis kartus neįvykdė įsipareigojimų atliekų tvarkymo srityje.

69 Jei Teisingumo Teismas skirtų tokią periodinę baudą, Graikijos Respublika prašo sumažinti periodinės baudos dalį, skirtą kiekvienai pažeidimų rūšiai. Ši valstybė narė siūlo už pirmąją pažeidimų rūšį skirti 70 % periodinės baudos sumos, t. y. 51 004,80 euro, o už antrąją ir trečiąją pažeidimų rūšis atitinkamai po 15 % periodinės baudos sumos, t. y. po 10 929,60 euro.

Teisingumo Teismo vertinimas

70 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką periodinės baudos skyrimas iš esmės pateisinamas tik tiek, kiek tęsiasi iš ankstesnio sprendimo neįvykdymo kilęs pažeidimas, kol Teisingumo Teismas išnagrinės faktines aplinkybes (2015 m. spalio 15 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-167/14, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:684, 47 punktas).

71 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad posėdžio dieną Graikijos Respublika dar nebuvo patvirtinusi specialaus pavojingų atliekų valdymo plano ir sukūrusi integruoto ir tinkamo pavojingų atliekų šalinimo tinklo ar ėmusis „istorinių atliekų“ valdymo pagal Sąjungos teisės nuostatas.

72 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas mano, kad sprendimas nurodyti Graikijos Respublikai sumokėti periodinę baudą yra tinkama finansinė priemonė siekiant užtikrinti visišką 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdymą (2013 m. spalio 17 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-533/11, EU:C:2013:659, 66 punktas).

73 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką periodinė bauda skiriama atsižvelgiant į valstybės narės, neįvykdžiusios sprendimo, kuriame konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, elgesiui pakeisti ir pažeidimui užbaigti būtiną įtaigumo laipsnį (2009 m. liepos 7 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-369/07, EU:C:2009:428, 113 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

74 Naudodamasis savo diskrecija šioje srityje Teisingumo Teismas turi nustatyti tokį periodinės baudos dydį, kad ši bauda, pirma, atitiktų aplinkybes ir, antra, būtų proporcinga nustatytam įsipareigojimų neįvykdymui ir atitinkamos valstybės narės mokumui (2013 m. spalio 17 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-533/11, EU:C:2013:659, 68 punktas ir 2014 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Komisija / Švedija*, C-243/13, nepaskelbtas Rink., EU:C:2014:2413, 50 punktas).

75 Komisijos pasiūlymai dėl periodinės baudos negali įpareigoti Teisingumo Teismo ir tėra naudinga gairė. Be to, gairės, kokios numatomos Komisijos komunikatuose, ne įpareigoja Teisingumo Teismą, bet prisideda prie šios institucijos veiksmų skaidrumo, nuspėjamumo ir teisinio saugumo užtikrinimo, kai ši institucija teikia pasiūlymus Teisingumo Teismui. Per SESV 260 straipsnio 2 dalimi grindžiamą procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kuris toliau tęsiasi valstybėje narėje, nors šis įsipareigojimų neįvykdymas jau buvo konstatuotas pirmajame sprendime, priimtame pagal EB 226 straipsnį ar SESV 258 straipsnį, Teisingumo Teismas turi galėti nustatyti tokią periodinę baudą, kokią jis mano esant tinkamą priversti šią valstybę narę įvykdyti įsipareigojimus, kylančius iš pirmojo Teisingumo Teismo sprendimo (2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-378/13, EU:C:2014:2405, 52 punktas).

76 Apskaičiuojant periodinės baudos dydį, pagrindiniai kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti, siekiant užtikrinti šios baudos priverstinį pobūdį vienodai ir veiksmingai taikant Sąjungos teisę, iš principo yra pažeidimo sunkumas, jo trukmė ir atitinkamos valstybės narės mokumas. Taikant šiuos kriterijus reikia ypač atsižvelgti į nevykdymo pasekmes privatiems bei viešiesiems interesams ir į tai, kaip skubiai priversti atitinkamą valstybę narę vykdyti įsipareigojimus (2015 m. spalio 15 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-167/14, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:684, 54 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

77 Pirma, kiek tai susiję su pažeidimo sunkumu, primintina, kad, kaip jau yra nusprendęs Teisingumo Teismas, pareiga pašalinti atliekas nekeliant pavojaus žmonių sveikatai ir aplinkai yra vienas iš Sąjungos politikos aplinkos srityje tikslų, kaip matyti iš SESV 191 straipsnio. Jei nesilaikoma iš Direktyvos 2006/12 4 straipsnio kylančios pareigos, atsižvelgiant į šios pareigos pobūdį atsiranda rizika, kad kils pavojus žmonių sveikatai ir bus pakenkta aplinkai, todėl toks nesilaikymas laikytinas itin sunkiu (žr. 2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-378/13, EU:C:2014:2405, 54 punktą).

78 Pažymėtina, kad situacija šiek tiek pagerėjo, palyginti su 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) konstatuota situacija, nes Graikijos Respublika per posėdį teigė, kad pavojingų atliekų planas dar nepatvirtintas, tačiau jis jau parengtas ir jam pritarta. Iš Teisingumo Teismui pateiktos medžiagos taip pat matyti, kad Graikijos Respublika dėjo pastangas užtikrinti dideles investicijas, kad įvykdytų 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543), ir bendradarbiavo su Komisija.

79 Vis dėlto neginčijama, kad tuo metu, kai Teisingumo Teismas nagrinėjo faktines aplinkybes, Graikijos Respublika dar nebuvo pradėjusi kurti tolygaus ir integruoto šalinimo tinklo, todėl negali tinkamai valdyti pavojingų atliekų. Konkrečiai kalbant, kaip matyti iš Teisingumo Teismui per posėdį pateiktos informacijos, dar nebuvo pradėta daugelio įrenginių statyba ir trijų pavojingų atliekų sąvartynų įrengimas. Tokiomis aplinkybėmis, nepaisant kelių konstatuotų pagerėjusių aspektų, konstatuotina, kad dėl pirminio įsipareigojimų neįvykdymo atsiradusi žala žmonių sveikatai ir aplinkai vis dar yra labai didelė.

80 Antra, dėl pažeidimo trukmės primintina, kad ją reikia vertinti atsižvelgiant į momentą, kai Teisingumo Teismas vertina faktines aplinkybes, o ne į momentą, kai Komisija kreipėsi į Teisingumo Teismą pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį (žr. 2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-378/13, EU:C:2014:2405, 57 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Taigi nagrinėjamu atveju reikšminga pažeidimo trukmė yra daugiau kaip šešeri metai nuo 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) paskelbimo dienos.

81 Trečia, kiek tai susiję su atitinkamos valstybės narės mokumu, reikia atsižvelgti į Graikijos Respublikos argumentus, kad jos bendrasis vidaus produktas (BVP) nuo 2012 m. sumažėjo. Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad reikia atsižvelgti į valstybės narės BVP pokytį tą dieną, kai Teisingumo Teismas nagrinėja faktines aplinkybes (2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-378/13, EU:C:2014:2405, 58 punktas).

82 Be to, Komisija pasiūlė Teisingumo Teismui laipsniškai mažinti periodinę baudą, atsižvelgiant į progresą vykdant 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543).

83 Šiuo klausimu pažymėtina, kad net jei siekiant užtikrinti visišką Teisingumo Teismo sprendimo įvykdymą reikia reikalauti mokėti visą periodinę baudą, kol valstybė narė imsis visų priemonių, būtinų įsipareigojimams įvykdyti, tam tikrais atvejais galima numatyti baudą, kuria atsižvelgiama į valstybės narės vykdant įsipareigojimus galbūt padarytą progresą (2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-378/13, EU:C:2014:2405, 60 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

84 Nagrinėjamu atveju Komisija siūlo skaičiuojant periodinę baudą atsižvelgti į vykdant 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) padarytą progresą ir vertinti jį remiantis trimis pateiktais kaltinimais, t. y. vertinti valdymo plano patvirtinimo, tinkamos pavojingų atliekų tvarkymo infrastruktūros sukūrimo ir istorinių atliekų, laikinai laikomų tam neskirtose vietose, tinkamo valdymo aspektus.

85 Nagrinėjamos bylos aplinkybėmis ir atsižvelgdamas, be kita ko, į šalių pateiktą informaciją Teisingumo Teismas mano, kad reikia skirti periodinę baudą, kurios viena dalis būtų fiksuota, o kita – mažėjanti. Taigi reikia nustatyti šios baudos apskaičiavimo metodą ir jos mažėjančios dalies periodiškumą.

86 Dėl periodinės baudos apskaičiavimo metodo konstatuotina, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 50–52 punktų, Graikijos Respublika neįvykdė trijų skirtingų įsipareigojimų.

87 Siekiant atsižvelgti į priemones, kurių Graikijos Respublika ėmėsi šiems atskiriems įsipareigojimams įvykdyti, reikia sumažinti periodinės baudos sumą atsižvelgiant į šių įsipareigojimų įvykdymo lygį.

88 Atsižvelgdamas į visas šios bylos aplinkybes ir į būtinybę priversti atitinkamą valstybę narę nutraukti inkriminuojamą įsipareigojimų nevykdymą, Teisingumo Teismas, naudodamasis savo diskrecija, mano, kad reikia nustatyti 30 000 eurų per dieną periodinę baudą. Ši suma padalijama į tris dalis, atitinkančias tris Komisijos pateiktus kaltinimus; pagal pirmąjį kaltinimą skiriama 10 % periodinės baudos sumos, t. y. 3 000 eurų, o pagal antrąjį ir trečiąjį kaltinimus – po 45 % sumos, t. y. po 13 500 eurų.

89 Pagal du pirmuosius kaltinimus skirta periodinė bauda sudaryta tik iš pastovios sumos. Taigi periodinė bauda sumažės suma, skirta pagal pirmąjį ir antrąjį kaltinimus, kai Graikijos Respublika imsis visų priemonių, būtinų 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdyti.

90 Trečioji periodinės baudos dalis, siejama su kaltinimu dėl „istorinių“ atliekų valdymo, priešingai, laipsniškai mažintina atsižvelgiant į tinkamai tvarkomų šių atliekų kiekį; šis kiekis apskaičiuojamas atsižvelgiant į „istorinių“ atliekų kiekį, nurodytą naujajame pavojingų atliekų valdymo plane. Vis dėlto

su šiuo kaltinimu siejama periodinės baudos dalis mažės iki tam tikros ribos – ji nebegalės mažėti, kai mokėtina periodinės baudos suma pasieks 50 % pagal šį kaltinimą skirtos periodinės baudos sumos, t. y. 6 750 eurų. Vėliau periodinė bauda galės būti mažinama tik tuo atveju, jei bus visiškai nutrauktas trečiajame kaltinime nurodytas įsipareigojimų neįvykdymas.

91 Periodinės baudos mažėjanti dalis nustatoma kas šešis mėnesius, kad Komisija galėtų įvertinti „istorinių“ atliekų tinkamo valdymo pažangą.

92 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia nurodyti Graikijos Respublikai sumokėti į Komisijos sąskaitą „Europos Sąjungos nuosavi ištekliai“ 30 000 eurų per dieną periodinę baudą už kiekvieną vėlavimo imtis priemonių, būtinų 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdyti, dieną, skaičiuojant nuo šio sprendimo paskelbimo dienos iki 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) visiško įvykdymo dienos. Ši suma padalijama į tris dalis, atitinkančias tris Komisijos pateiktus kaltinimus: pagal pirmąjį kaltinimą skiriama 10 % periodinės baudos sumos, t. y. 3 000 eurų, pagal antrąjį ir trečiąjį kaltinimus – po 45 % sumos, t. y. po 13 500 eurų, pagal trečiąjį kaltinimą skirta baudos dalis, kiek ji susijusi su tinkamu „istorinių“ atliekų valdymu, bus mažinama kas šešis mėnesius, atsižvelgiant į tinkamai pradėtą valdyti šių atliekų kiekį, tačiau mažinimas galimas iki tam tikros ribos, t. y. iki 50 % pagal šį kaltinimą skirtos periodinės baudos sumos, o tai sudaro 6 750 eurų.

Dėl vienkartinės sumos

Šalių argumentai

93 Komisija prašo Teisingumo Teismo nurodyti Graikijos Respublikai sumokėti 8 096 eurų per dieną vienkartinę sumą, apskaičiuotą fiksuotą bazinę 220 eurų sumą padauginus iš sunkumo koeficiento 10 ir n veiksnio 3,68, skaičiuojant nuo 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) paskelbimo dienos iki sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos arba iki 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdymo dienos, jei tai įvyktų anksčiau.

94 Graikijos Respublika tvirtina, kad sistemingai ir lojaliai bendradarbiaudama su Komisijos tarnybomis jau atliko visus veiksmus, būtinus 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdyti, nors iki šiol nedidelė dalis šio sprendimo dar nėra įvykdyta. Taigi ji mano, kad neturėtų mokėti Komisijos siūlomos vienkartinės sumos.

95 Bet kuriuo atveju Teisingumo Teismas turi įvertinti, ar, esant itin sudėtingoms ekonominėms sąlygoms, objektyvios aplinkybės leidžia skirti Komisijos siūlomą vienkartinę sumą, o gal priešingai – atsižvelgus į šias aplinkybes reikėtų visiškai atleisti Graikijos Respubliką nuo šios sumos mokėjimo.

96 Be to, Graikijos Respublika laikosi nuomonės, kad, jei vienkartinė suma būtų skirta, data, kuria remiantis skaičiuojama ši suma, negali sutapti su sprendimo, kuriame konstatuotas pirminis įsipareigojimų neįvykdymas, paskelbimo diena, nes šis sprendimas galėjo būti įvykdytas tik po šios dienos praėjus protingam terminui.

Teisingumo Teismo vertinimas

97 Visų pirma primintina, kad Teisingumo Teismas, naudodamasis savo diskrecija, kuri jam suteikta šioje srityje, turi teisę nustatyti kartu ir periodinę baudą, ir vienkartinę sumą (2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-378/13, EU:C:2014:2405, 71 punktas).

98 Įpareigojimas sumokėti vienkartinę sumą iš esmės grindžiamas atitinkamos valstybės narės pareigų nevykdymo padarinių privatiems ir viešiesiems interesams vertinimu, ypač kai įsipareigojimai buvo nevykdomi ilgą laiką priėmus sprendimą, kuriame pirmą kartą konstatuotas šis nevykdymas (2014 m. gegužės 13 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija* C-184/11, EU:C:2014:316, 59 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

99 Įpareigojimas sumokėti vienkartinę sumą ir šios sumos galimo dydžio nustatymas kiekvienu atskiru atveju turi priklausyti nuo visų svarbių veiksnių, susijusių ir su konstatuoto pažeidimo ypatybėmis, ir su atitinkamos valstybės narės, prieš kurią pradėta procedūra pagal SESV 260 straipsnį, elgesiu. Teisingumo Teismui suteikta plati diskrecija nuspręsti, ar reikia skirti tokią sankciją, ir prireikus nustatyti jos dydį (2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-196/13, EU:C:2014:2407, 114 punktas).

100 Šioje byloje visos faktinės ir teisinės aplinkybės lėmė, kad konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas: dar nepatvirtintas pavojingų atliekų valdymo planas, nesukurtas integruotas ir tolygus pavojingų atliekų šalinimo tinklas ir nevykdomas istorinių atliekų valdymas, taigi jos kelia didelį pavojų žmonių sveikatai ir aplinkai, o tai reiškia, kad, siekiant veiksmingai užkirsti kelią analogiškų Sąjungos teisės pažeidimų pasikartojimui ateityje, reikėtų skirti atgrasomąją priemonę, pavyzdžiui, nurodyti sumokėti vienkartinę sumą.

101 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, naudodamasis savo diskrecija, turi nustatyti vienkartinę sumą taip, kad, pirma, ji atitiktų aplinkybes ir, antra, būtų proporcinga padarytam pažeidimui (2009 m. liepos 7 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-369/07, EU:C:2009:428, 146 punktas).

102 Tarp šiuo klausimu svarbių kriterijų yra, be kita ko, pažeidimo trukmė po sprendimo, kuriame jis konstatuotas, paskelbimo ir pažeidimo sunkumas (2011 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-496/09, EU:C:2011:740, 94 punktas).

103 Aplinkybės, į kurias reikia atsižvelgti, matyti iš šio sprendimo 77–81 punktuose pateiktų motyvų. Šiuo klausimu pirmiausia primintina, kad nepatvirtintas pavojingų atliekų valdymo planas, nesukurtas integruotas ir tolygus pavojingų atliekų šalinimo tinklas ir kad vietos, kur laikomos netvarkomos pavojingos atliekos ir istorinės atliekos, kelia didelį pavojų žmonių sveikatai ir aplinkai.

104 Remdamasis išdėstytais argumentais, Teisingumo Teismas mano, kad į bylos aplinkybes bus tinkamai atsižvelgta nustačius 10 milijonų eurų dydžio vienkartinę sumą, kurią turės sumokėti Graikijos Respublika.

105 Todėl reikia nurodyti Graikijos Respublikai sumokėti į Komisijos sąskaitą „Europos Sąjungos nuosavi ištekliai“ 10 milijonų eurų vienkartinę sumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

106 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas ir buvo nustatytas įsipareigojimų neįvykdymas, pastaroji turi padengti bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **Nesiimdama visų būtinų priemonių 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimui** *Komisija / Graikija* **(C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdyti, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.**

2. **Nurodyti Graikijos Respublikai sumokėti į Europos Komisijos sąskaitą „Europos Sąjungos nuosavi ištekliai“ 30 000 eurų per dieną periodinę baudą už kiekvieną vėlavimo imtis priemonių, būtinų 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimui** *Komisija / Graikija* **(C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) įvykdyti, dieną, skaičiuojant nuo šio sprendimo paskelbimo dienos iki 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo** *Komisija / Graikija* **(C-286/08, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:543) visiško įvykdymo dienos. Ši suma padalijama į tris dalis, atitinkančias tris Europos Komisijos pateiktus kaltinimus: pagal pirmąjį kaltinimą skiriama 10 % periodinės baudos sumos, t. y. 3 000 eurų, pagal antrąjį ir trečiąjį kaltinimus – po 45 % sumos, t. y. po 13 500 eurų, pagal trečiąjį kaltinimą skirta baudos dalis, kiek ji susijusi su tinkamu „istorinių“ atliekų valdymu, bus mažinama kas šešis mėnesius, atsižvelgiant į tinkamai pradėtą valdyti šių atliekų kiekį, tačiau mažinimas galimas iki tam tikros ribos, t. y. iki 50 % pagal šį kaltinimą skirtos periodinės baudos sumos, o tai sudaro 6 750 eurų.**

3. **Nurodyti Graikijos Respublikai sumokėti į Europos Komisijos sąskaitą „Europos Sąjungos nuosavi ištekliai“ 10 milijonų eurų vienkartinę sumą.**

4. **Priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.